

DECLARAȚIE

privind modificarea sistemului electoral în Republica Moldova la Reuniunea anuală de implementare a dimensiunii umane a OSCE

13 septembrie 2017

Doamnelor și domnilor,

La 20 iulie curent, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat legea nr. 154 privind trecerea de la sistemul electoral proporțional către un sistem mixt de alegere a deputaților. Organizațiile semnatare recunosc dreptul Parlamentului Republicii Moldova de a modifica sistemul electoral.

Organizațiile subliniază, totuși, că o astfel de modificare dramatică a sistemului electoral ar trebui să aibă loc în strânsă corelație cu standardele naționale stabilite în Constituția Republicii Moldova, precum și cu angajamentele internaționale și recomandările ONU, Consiliului Europei/Comisiei de la Veneția, OSCE/BIDDO.

Organizațiile semnatare atrag atenția că modificarea sistemului electoral a fost efectuată fără a se ține cont de principala recomandare a Comisiei de la Veneția, care a menționat că schimbarea sistemului de vot proporțional pe unul mixt nu este recomandată pentru Republica Moldova.

În plus, organizațiile vor să vă atragă atenția asupra mai multor deficiențe importante din așa-zisa lege, și anume:

1. Alegerea deputaților într-un singur tur de scrutin, după cum este prevăzut în legea adoptată, va asigura o reprezentativitate mai redusă a Parlamentului, comparativ cu alegerea Președintelui și a primarilor, care are loc în două tururi de scrutin. În aceste condiții, organizațiile semnatare consideră că Parlamentul a încălcat prevederile art. 60 din Constituție, unde este stipulat că Parlamentul este organul reprezentativ suprem;
2. Organizațiile sunt foarte îngrijorate de încălcarea principiului egalității de vot, prevăzut în legea recent adoptată. Observația dată are la bază faptul că pragul minim de accesare în Parlament în baza listei de candidați, înaintată de partidele politice în circumscripția națională, va fi mai mare decât cel care va fi înregistrat în anumite circumscripții electorale uninominale. De exemplu, la o participare de circa 50% din alegători și un scor electoral minim de 6%, un partid politic va putea delega în Parlament doar 3 deputați din lista națională de candidați, ceea ce este egal cu aproximativ 28.000 de voturi per mandat. În același timp, în circumscripțiile electorale uninominale, cu aceeași rată de participare, un deputat ar fi ales cu doar aproximativ 3-5 mii de voturi; O preocupare deosebită constă și în faptul că principiul egalității de vot ar fi imposibil să fie aplicat în circumscripțiile electorale create pe teritoriul autonomiei găgăuze, în regiunea transnistreană, precum și în cazul alegătorilor stabiliți peste hotare;

3. Având în vedere deficiența menționată mai sus, organizațiile semnatare regretă faptul că Parlamentul Republicii Moldova a ignorat recomandarea Comisiei de la Veneția legată de micșorarea pragului electoral de la bariera de 6%. Trebuie subliniat faptul că pragul electoral pentru accesarea partidelor politice în Parlament, conform sistemului electoral mixt adoptat, a fost, de fapt, dublat. Astfel, conform noului sistem electoral, comparativ cu sistemul proporțional precedent, un partid politic cu o susținere din partea populației de 6% la nivel național va putea delega doar 3 deputați;
4. Organizațiile sunt extrem de îngrijorate de faptul că în legea adoptată sunt excluse din procesul electoral circa 5% din alegători, adică aproximativ 158.000 de alegători care nu au nici domiciliu, nici reședință;
5. Ultima deficiență semnificativă, asupra căreia vreau să vă atrag atenția, se referă la ignorarea recomandării Comisiei de la Veneția, prin care Parlamentului i s-a solicitat să creeze o comisie independentă pentru delimitarea hotarelor circumscripțiilor electorale uninominale. Dimpotrivă, Parlamentul a atribuit dreptul de creare a comisiei pentru stabilirea circumscripțiilor electorale uninominale Guvernului, care este un organ politic subordonat majorității parlamentare. Cu părere de rău, Parlamentul nu a inclus nici hotarele circumscripțiilor uninominale în Codul Electoral, după cum au recomandat multe organizații ale societății civile.

În concluzie, având în vedere încălcarea principiilor și a standardelor menționate mai sus, organizațiile semnatare se adresează autorităților moldovenești în vederea retragerii legii privind modificarea sistemului electoral și revenirii la un sistem electoral proporțional.

De asemenea, organizațiile subsemnate se adresează reprezentanților statelor participante și altor părți interesate internaționale cu următoarele recomandări:

1. Recunoașterea și susținerea tuturor solicitărilor legale inițiate la nivel național pentru eliminarea sistemului de vot mixt și revenirea la un sistem de vot proporțional;
2. Monitorizarea implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția și ale OSCE/BIDD0, formulate în contextul alegerilor recent organizate și al sistemului electoral modificat.

Organizațiile semnatare:

Asociația Promo-LEX

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale "Viitorul" (IDIS Viitorul)

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Asociația Presei Independente

Institutul pentru Politici și Reforme Europene

Transparency International Moldova

Asociația pentru Democrație Participativă

Fundația Est Europeană